

„Preduzeće za informatiku, mikrografiju i inženjering Tehnicom Informatika“ doo, Niš

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

ZA 2023. GODINU

1. OSNIVANJE I DELATNOST

„Preduzeće za informatiku, mikrografiju i inženjering Tehnicom Informatika“ doo, Niš je društvo sa ograničenom odgovornošću, (u daljem tekstu: Društvo).

Registrovano je kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 96126/2012 od 19.07.2012.godine u kome je izvršena registracija promene naziva Društva.

Društvo je osnovano 1969.godine. Osnovano je kao jedinica za obradu podataka u sklopu Elektronske industrije pod nazivom Elektronski računarski centar. U toku sedamdesetih, osamdesetih i devedesetih godina u skladu sa reorganizacijom Elektronske industrije Društvo od jedinice u okviru sistema prolazi razne etape organizovanja do 2001. Godine kada se registruje kao Preduzeće za informatiku, mikrografiju i inženjering EI Informatika doo Niš. Iste godine Društvu se pripaja preduzeće Tehnika 018 Niš.

Društvo je do 20.11.2009.godine bilo zavisno preduzeće EI Holding Korporacije u restrukturiranju sa strukturom udela 1,29% privatnog kapitala, 48,37% društvenog kapitala i 50,34% državnog kapitala kada je izvršena privatizacija Društva metodom javne aukcije od strane Društva Tehnicom Computers doo Beograd.

Društvo je bilo do aprila 2014.godine zavisno preduzeće Društva Tehnicom Computers iz Beograda da bi većinski udeo društva preuzelo fizičko lice Vladan Kovačević iz Beograda. U toku 2018.godine većinski vlasnik je otkupio deo udela od ostalih malih udeličara.

U toku 2012.godine izvršena je promena naziva Društva od Preduzeće za informatiku, mikrografiju i inženjering EI Informatika doo Niš u Preduzeće za informatiku, mikrografiju i inženjering Tehnicom Informatika doo Niš i formiran je ogranak Društva u Beogradu.

Društvo se bavi proizvodnjom i prodajom proizvoda i usluga i prometom robe na veliko i malo iz osnovne delatnosti i to proizvodnja računarskih mašina i ostalih električnih aparata.

Pored navedene osnovne delatnosti društvo obavlja i druge delatnosti i poslove koji doprinose efikasnijem i racionalnijem poslovanju: uređaja iz oblasti fiskalnog programa – kase, terminali, pos terminali, izdavanjem poslovnog prostora u zakup i ugostiteljskom delatnošću – kafić, čuvanje dokumentacije, projektovanje, razvoj, proizvodnja, servisiranje i inženjering u oblasti informacionih tehnologija.

Društvo je saglasno kriterijumima iz Zakona o računovodstvu i reviziji razvrstano u mala pravna lica.

Sedište Društva je Bulevar Svetog Cara Konstantina 80-86 Niš.

Poreski identifikacioni broj Društva je 100334655. Matični broj Društva je 07211112.

Direktor Društva je Boris Gabrić.

Prosečan broj zaposlenih u 2023. godini bio je 14 (u 2022. godini – 19)

2. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Priloženi finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa važećim propisima u Republici Srbiji odnosno prema Zakonu o računovodstvu ("Službeni glasnik RS" br. 73/2019 i 44/2021).

Za priznavanje, vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanje pozicija u finansijskim izveštajima, pravno lice će primenjivati Međunarodni standard finansijskog izveštavanja za mala i srednja pravna lica (MSFI za MSP). Poslovne promene u poslovnim knjigama evidentiraju se na računima kontnog plana donetog na osnovu propisanog kontnog okvira za privredna društva, zadruge i preduzetnike (odnosno kontnog okvira za druga pravna lica), a obračun amortizacije, poreza, obračuni i izveštaji, sastavljaju se po aktuelnim propisima.

Finansijski izveštaji su sastavljeni u skladu sa konceptom istorijskog troška i načelom stalnosti Društva i prikazani su u zakonskom formatu i obuhvataju: bilans stanja, bilans uspeha i napomene uz finansijske izveštaje jer je malo pravno lice.

Iznosi u finansijskim izveštajima iskazani su u hiljadama dinara, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Dinar predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Društva. Sve transakcije u valutama koje nisu funkcionalna valuta, tretiraju se kao transakcije u stranim valutama.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Korišćenje procenjivanja

Prilikom izbora računovodstvenih politika, kao pravila vrednovanja bilansnih pozicija i sastavljanja finansijskih izveštaja, uprava primenjuje sledeće kriterijume: razumljivost, relevantnost, materijalnost, pouzdanost, suština iznad forme, opreznost, potpunost, uporedivost, blagovremenost i ravnoteža između koristi i troškova, na koje upućuje MSFI za MSP, Odeljak 2 – Koncepti i sveobuhvatni principi.

Računovodstvene politike primenjuju se dosledno u dužem vremenskom periodu. Njihova promena se može vršiti:

- u slučaju promene MSFI za MSP, kao i u slučaju promene zakonske regulative;
- kada promena dovodi do realnijeg iskazivanja konkretne bilansne pozicije.

Promena računovodstvene politike se vrši na isti način kao i njeno donošenje, odnosno promenu vrši uprava pravnog lica na predlog rukovodioca računovodstva.

Promenom računovodstvene politike se ne smatra:

- donošenje računovodstvene politike za događaje ili transakcije koje se suštinski razlikuju od prethodno nastalih događaja,
- donošenje nove računovodstvene politike za događaje ili transakcije koje se prethodno nisu događale, odnosno koje su bile materijalno beznačajne,
- promena na model nabavne vrednosti kada model fer vrednosti ne može da bude u primeni zbog nedostatka podatka o fer vrednosti (ili obrnuto) za imovinu za koju bi ovaj MSFI za MSP inače zahtevao ili dozvoljavao odmeravanje po fer vrednosti.

U slučaju promene računovodstvene politike primena se vrši retroaktivno, entitet treba da primeni novu računovodstvenu politiku na uporedne informacije za prethodne periode na najraniji datum za koji je to izvodljivo, kao da je nova računovodstvena politika oduvek primenjivana. Kada nije izvodljivo utvrđuju se efekata promene računovodstvene politike iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda. Nova računovodstvena politika primenjuje se od početka najranijeg perioda za koji je retroaktivna primena izvodljiva, što može da bude i tekući period, vrši se odgovarajuće korigovanje početnog stanja svake komponente kapitala na koju se promena računovodstvene politike odražava.

Promena računovodstvene procene (kao prosuđivanja o nekoj bilansnoj poziciji na bazi poslednjih raspoloživih podataka) ne primenjuje se retroaktivno, odnosno primenjuje se na sadašnji i buduće periode.

Kada efekti promene računovodstvene procene imaju za posledicu promenu sredstava i obaveza ili kapitala, potrebno je da se knjigovodstveno izvrši priznavanje ovih efekata u trenutku promene računovodstvene procene.

3.2. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika i efekata valutne klauzule

Stavke uključene u finansijske izveštaje Društva odmeravaju se korišćenjem valute primarnog ekonomskog okruženja u kome Društvo posluje (funkcionalna valuta). Finansijski izveštaji prikazuju se u hiljadama dinara, koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Društva.

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja se na dan bilansa stanja preračunavaju u njihovu dinarsku protivvrednost primenom zvaničnog srednjeg deviznog kursa Narodne banke Srbije važećim na taj dan. Poslovne promene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u dinarsku protivvrednost primenom zvaničnih deviznih kurseva Narodne banke Srbije važećim na dan poslovne promene.

Pozitivne i negativne kursne razlike nastale preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine evidentiraju se u bilansu uspeha, kao finansijski prihodi, odnosno finansijski rashodi.

Pozitivni i negativni efekti ugovorenih deviznih klauzula u vezi potraživanja i obaveza, nastali primenom ugovorenog kursa, takođe se iskazuju kao deo finansijskih prihoda, odnosno finansijskih rashoda.

3.3. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine finansijski izveštaji Društva za 2022. godinu, koji nisu bili predmet revizije, jer prema razvrstavanju Društvo je malo preduzeće i nije imalo obavezu da vrši reviziju finansijskih izveštaja za 2022. godinu.

3.4. Matično društvo

Matično društvo je do aprila 2014. godine bilo Tehnicom Computres doo Beograd sa sedištem u Beogradu, PIB 100268432, matični broj 17377043 sa šifrom delatnosti 6201 razvrstano u tom momentu u srednje preduzeće, da bi u 2014. godini većinski vlasnik kapitala postao Vladan Kovačević, fizičko lice.

3.5. Poslovni prihodi

Prihodi od prodaje su iskazani u iznosu fakturisane realizacije, tj. izvršene prodaje do kraja obračunskog perioda, pod uslovom da je sa tim danom nastao dužničko - poverilački odnos i da je ispostavljena faktura ili zapisnik ili privremena situacija.

Prihod se meri po poštenoj vrednosti primljene nadoknade ili potraživanja, uzimajući u obzir iznos svih trgovačkih popusta i količinskih rabata koje Društvo odobri. Razlika između poštene vrednosti i nominalnog iznosa naknade priznaje se kao prihod od kamate.

Prihod od prodaje se priznaje kada su zadovoljeni svi uslovi:

- /a/ Društvo je prenelo na kupca sve značajne rizike i koristi od vlasništva;
- /b/ rukovodstvo Društva ne zadržava niti upliv na upravljanje u meri koja se obično povezuje sa vlasništvom, niti kontrolu nad prodatim proizvodima i robom;
- /c/ kada je moguće da se iznos prihoda pouzdano izmeri;
- /d/ kada je verovatno da će poslovna promena da bude praćena prilivom ekonomske koristi u Društvo i
- /e/ kad se troškovi koji su nastali ili će nastati u vezi sa poslovnom promenom mogu pouzdano da se izmere.

Prihodi od usluga iskazani su srazmerno stepenu završenosti usluge na dan bilansiranja.

3.6. Poslovni rashodi

Ukupne poslovne rashode čine: nabavna vrednost prodate robe; troškovi materijala; troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi; troškovi amortizacije i rezervisanja; troškovi proizvodnih usluga; i nematerijalni troškovi.

Osnovni elementi i načela priznavanja rashoda su:

- /a/ rashodi se priznaju, odnosno evidentiraju i iskazuju kada smanjenje budućih ekonomskih koristi koje je povezano sa smanjenjem sredstava ili povećanjem obaveza može pouzdano da se izmeri;
- /b/ rashodi se priznaju na osnovu neposredne povezanosti rashoda sa prihodima (načelo uzročnosti);
- /c/ kada se očekuje da će ekonomske koristi priticati tokom nekoliko obračunskih perioda, a povezanost sa prihodom može da se ustanovi u širem smislu ili posredno, rashodi se priznaju putem postupka sistemske i razumne alokacije;
- /d/ rashodi se priznaju kada izdatak ne donosi nikakve ekonomske koristi ili kada i do iznosa do kojeg buduće ekonomske koristi ne ispunjavaju uslove ili su prestale da ispunjavaju uslove za priznavanje u bilansu stanja kao sredstvo;
- /e/ rashodi se priznaju i u onim slučajevima kada nastane obaveza bez istovremenog priznavanja sredstva.

Nabavna vrednost prodate robe na veliko utvrđuje se u visini prodajne vrednosti robe na veliko, umanjene za iznos utvrđene razlike u ceni i ukalkulisanog PDV sadržanih u vrednosti prodate robe na veliko.

Nabavna vrednost prodate robe na malo utvrđuje se u visini prihoda od prodate robe, umanjenih za iznos utvrđene razlike u ceni, kao i za iznos ukalkulisanog PDV, sadržanih u vrednosti prodate robe na malo.

3.7. Troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja koji se direktno pripisuju sticanju, izgradnji ili proizvodnji sredstva koje se kvalifikuje čine deo nabavne vrednosti/cene koštanja tog sredstva. Drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod.

3.8. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju: prihode i rashode od kamata (nezavisno od toga da li su dospeli i da li se plaćaju ili pripisuju iznosu potraživanja ili obaveze na dan bilansiranja); prihode i rashode od kursnih razlika; prihode i rashode iz odnosa sa matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima; i ostale finansijske prihode i rashode, uključujući i prihode od sudskih dobijenih sudskih sporova – naplata troškova po osnovu istih.

Prihodi od dividendi priznaju se kao prihod u godini kada se iste odobre za isplatu.

3.9. Dobici i gubici

Dobici predstavljaju povećanje ekonomske koristi, a obuhvataju prihode koji se javljaju u slučaju prodaje stalne imovine po vrednosti većoj od njihove knjigovodstvene vrednosti, zatim nerealizovane dobitke po osnovu prodaje tržišnih hartija od vrednosti (u slučaju kada se vrednovanje hartija od vrednosti vrši po njihovim tržišnim vrednostima), kao i dobitke koji nastaju pri povećanju knjigovodstvene vrednosti stalne imovine usled prestanka delovanja uslova za smanjenje njihove vrednosti.

Gubici nastaju po osnovu prodaje imovine po cenama nižim od njene knjigovodstvene vrednosti, zatim po osnovu rashodovanja neotpisanih osnovnih sredstava, po osnovu šteta koje se mogu u celini ili delimično nadoknaditi od osiguravajućih društava, po osnovu primene principa impariteta (umanjenje vrednosti imovine).

3.10. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalno ulaganje je određivo nemonetarno sredstvo bez fizičkog sadržaja:

- koje služi za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili se koristi u administrativne svrhe;
- koje društvo kontroliše kao rezultat prošlih događaja; i
- od kojeg se očekuje priliv budućih ekonomskih koristi.

Nematerijalna ulaganja čine: ulaganja u razvoj; koncesije, patenti, licence i slična prava; ostala nematerijalna ulaganja; nematerijalna ulaganja u pripremi i avansi za nematerijalna ulaganja.

Nabavka nematerijalnih ulaganja u toku godine evidentira se po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja nematerijalnih ulaganja proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Troškovi pozajmljivanja nastali do momenta stavljanja nematerijalne imovine u upotrebu, kapitalizuju se, odnosno uključuju se u nabavnu vrednost.

Nakon što se prizna kao sredstvo, nematerijalno ulaganje se iskazuje po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Na dan svakog bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Društvo procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacione rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacione rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjen, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, odnosno kao povećanje revalorizacione rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nematerijalnih ulaganja, a knjigovodstvena vrednost ove imovine se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznata nematerijalna ulaganja, pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva.

Društvo priznaje u knjigovodstvenu vrednost nematerijalnog ulaganja, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 38 – „Nematerijalna imovina“, (paragraf 21). Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Nematerijalna ulaganja prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

U toku 2022.godine nije bilo novih nabavki nematerijalnih ulaganja.

3.11. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna sredstva:

- koja Društvo drži za upotrebu u proizvodnji ili isporuku robe ili pružanje usluga, za iznajmljivanje drugim licima ili u administrativne svrhe;
- za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda; i
- čija je pojedinačna nabavna cena u vreme nabavke veća od prosečne bruto zarade po zaposlenom u Republici, prema poslednjem objavljenom podatku Republičkog organa nadležnog za poslove statistike.

Nabavna vrednost/cena koštanja nekretnine, postrojenja i opreme se priznaje kao sredstvo ako, i samo ako:

- je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom priticati u Društvo; i
- se nabavne vrednost/cena koštanja tog sredstva može pouzdano utvrditi.

Nabavke nekretnina, postrojenja i opreme u toku godine evidentiraju se po nabavnoj vrednosti.

Nabavnu vrednost čini fakturna vrednost nabavljenih sredstava uvećana za sve zavisne troškove nabavke i sve troškove dovođenja u stanje funkcionalne pripravnosti. Cenu koštanja navedenih sredstava proizvedenih u sopstvenoj režiji čine direktni troškovi i pripadajući indirektni troškovi, koji se odnose na to ulaganje.

Troškovi pozajmljivanja nastali do momenta stavljanja sredstva u upotrebu, kapitalizuju se, odnosno uključuju se u nabavnu vrednost kupljenog sredstva.

Nakon što se priznaju kao sredstva, nekretnine, postrojenja i oprema, iskazuju se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos obračunate amortizacije i ukupan iznos gubitaka zbog obezvređenja.

Na dan svakog bilansa stanja Društvo procenjuje da li postoji neka indicija o tome da je sredstvo možda obezvređeno. Ukoliko takva indicija postoji, Društvo procenjuje iznos sredstva koji može da se povрати. Ako je nadoknadiiva vrednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrednosti knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivu vrednost i istovremeno se smanjuju prethodno formirane revalorizacije rezerve po osnovu tog sredstva. Ako nisu formirane revalorizacije rezerve po osnovu sredstva čija je vrednost umanjena ili su iskorišćene za druge svrhe, za iznos gubitka od umanjenja vrednosti priznaje se rashod perioda.

Ako na dan bilansa stanja postoje nagoveštaji da prethodno priznat gubitak od umanjenja vrednosti ne postoji ili je umanjen, vrši se procena nadoknadive vrednosti tog sredstva. Gubitak zbog umanjenja vrednosti priznat u prethodnim godinama priznaje se kao prihod, u slučaju da je primenjen osnovni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, odnosno kao povećanje revalorizacije rezerve ukoliko je primenjen alternativni postupak vrednovanja nekretnina, postrojenja i opreme, a knjigovodstvena vrednost se povećava do nadoknadive vrednosti.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznate nekretnine, postrojenja i opremu pripisuje se iskazanom iznosu tog sredstva, ako je verovatno da će priliv budućih ekonomskih koristi da bude veći od prvobitno procenjene stope prinosa tog sredstva i da se nabavna vrednost/cena koštanja naknadnog izdatka može pouzdano utvrditi.

Društvo priznaje u knjigovodstvenu vrednost neke nekretnine, postrojenja i opreme, troškove zamene nekih delova tih stavki, u momentu kada ti troškovi nastanu i kada su zadovoljeni kriterijumi priznavanja iz MRS 16 – „Nekretnine, postrojenja i oprema“, (paragraf 7).

Svaki drugi naknadni izdatak priznaje se kao rashod u periodu u kome je nastao.

Društvo u svom vlasništvu nema registrovano vlasništvo nad zemljištem, niti je prikazana vrednost zemljišta u knjigama te se ne vrši se amortizacija zemljišta. Napomena je da je jedna od zgrada Društva koja u njenom vlasništvu na zemljištu koje se tretira kao državna i sa pravom korišćenja.

Nekretnine, postrojenja i oprema prestaju da se iskazuju u bilansu stanja, nakon otuđivanja ili kada je sredstvo trajno povučeno iz upotrebe i kada se od njegovog otuđenja ne očekuju nikakve buduće ekonomske koristi.

Dobici ili gubici koji proisteknu iz rashodovanja ili otuđenja utvrđuju se kao razlika između procenjenih neto priliva od prodaje i iskazanog iznosa sredstva i priznaju se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

Društvo je u ranijem periodu otpisanu a upotrebljivu opremu prodalo. U toku 2023.godine nije bilo nastavka rekonstrukcija i adaptacija poslovnih objekata u vlasništvu Društva.

Društvo u svom vlasništvu poseduje zgradu koja je sagrađena 1969.godine i tu istu je u toku 2018.godine rekonstruisalo i adaptiralo i namenilo za vršenje osnovne i ostalih delatnosti. Upotrebna dozvola je dobijena marta 2019.godine i nakon toga je izvršeno aktiviranje objekta i opreme.

3.12. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina deo zgrade koju Društvo kao vlasnik drži radi ostvarivanja zarade od izdavanja nekretnine, a ne radi upotrebe za proizvodnju ili snabdevanje robom ili pružanja usluga ili za potrebe administrativnog poslovanja, ili prodaje u okviru redovnog poslovanja.

Početno merenje investicione nekretnine vrši se po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja. Pri početnom merenju, zavisni troškovi nabavke se uključuju u nabavnu vrednost ili cenu koštanja.

Nakon početnog priznavanja investiciona nekretnina se meri po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja umanjenoj za ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu amortizacije i ukupan iznos ispravke vrednosti po osnovu obezvređenja.

3.13. Amortizacija

Obračun amortizacije vrši se od početka narednog meseca u odnosu na mesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Amortizacija se obračunava proporcionalnom metodom primenom stopa koje se utvrđuju na osnovu procenjenog korisnog veka upotrebe sredstava.

Osnovica za obračun amortizacije sredstva je nabavna vrednost umanjena za preostalu (rezidualnu) vrednost i iznos obezvređenja.

Preostala vrednost je neto iznos koji društvo očekuje da će dobiti za sredstvo na kraju njegovog korisnog veka trajanja, po odbitku očekivanih troškova otuđenja.

Korisni vek trajanja, odnosno amortizacione stope, preispituju se periodično i ako su očekivanja zasnovana na novim procenama značajno različita od prethodnih, obračun troškova amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Metod obračuna amortizacije koji se primenjuje preispituje se periodično i ukoliko je došlo do značajne promene u očekivanom obrascu trošenja ekonomskih koristi od tih sredstava, metod se menja tako da odražava taj izmenjeni način. Kada je takva promena metoda obračuna amortizacije neophodna, onda se ona računovodstveno obuhvata kao promena računovodstvene procene, a obračunati troškovi amortizacije za tekući i budući period se koriguju.

Stope amortizacije za glavne kategorije nekretnina, postrojenja i opreme, date su u sledećem pregledu:

	2023.	2022.
Građevinski objekti	2,5	2,5
Pogonska oprema	10	10
Računari i pripadajuća oprema	25	25
Vozila	25	25
Ostala sredstva	15	15

Primenjene stope za amortizaciju nematerijalnih ulaganja su sledeće:

	2023	2022
Nematerijalna ulaganja	10	10

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit preduzeća Republike Srbije i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe, što rezultira u odloženim porezima.

3.14. Umanjenje vrednosti imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, rukovodstvo Društva proverava na svaki dan bilansa stanja da li postoje indikatori gubitka vrednosti imovine. U slučaju da takvi indikatori postoje, Društvo procenjuje nadoknadivu vrednost imovine.

Nadoknadivi iznos određen je kao viši od neto prodajne cene i upotrebne vrednosti. Neto prodajna cena je iznos koji se može dobiti prilikom prodaje imovine u transakciji između dve voljne nezavisne strane, umanjena za troškove prodaje, dok vrednost u upotrebi predstavlja sadašnju vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen ekonomski vek trajanja te prodaje na kraju veka trajanja. Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada. Gde knjigovodstveni iznos prelazi taj procenjeni nadoknadivi iznos, vrednost imovine je umanjena do njenog nadoknadivog iznosa.

Zalihe

Zalihe robe i materijala se mere po nabavnoj vrednosti. Nabavnu vrednost čine svi troškovi nabavke za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje. Troškovi nabavke zaliha obuhvataju kupovnu cenu, uvozne dažbine i druge obaveze (osim onih koje Društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci. Popusti, rabati i druge slične stavke se oduzimaju pri utvrđivanju troškova nabavke.

Izlaz zaliha materijala i robe se evidentira metodom prosečne ponderisane cene.

Zalihe nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda se mere po ceni koštanja, odnosno po neto prodajnoj vrednosti, ako je niža. Cenu koštanja čine svi troškovi konverzije i drugi nastali troškovi neophodni za dovođenje zaliha na njihovo sadašnje mesto i stanje, odnosno:

- troškovi direktnog rada;
- troškovi direktnog materijala i
- indirektni, odnosno opšti proizvodni troškovi u koje su uključeni proizvodi troškovi, nematerijalni troškovi i troškovi amortizacije srazmerno u onosu na ukupno učešće u procesu poslovanja Društva.

U vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda ne ulaze, već predstavljaju rashod perioda:

- neuobičajeno veliko rasipanje materijala, radne snage ili drugi troškovi proizvodnje;
- troškovi skladištenja, osim ako ti troškovi nisu neophodni u procesu proizvodnje pre naredne faze proizvodnje;
- režijski troškovi administracije koji ne doprinose dovođenju zaliha na sadašnje mesto i u sadašnje stanje; i
- troškovi prodaje.

Neto prodajna vrednost predstavlja procenjenu prodajnu vrednost, umanjenu za procenjene troškove prodaje i procenjene troškove dovršenja (kod nedovršene proizvodnje). Ukoliko je neto prodajna vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda niža od njihove cene koštanja, vrši se delimičan otpis do neto prodajne vrednosti.

Terećenjem ostalih rashoda vrši se ispravka vrednosti zaliha u slučajevima kada se oceni da je potrebno svesti vrednost zaliha na njihovu neto prodajnu vrednost. Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovaraju standardima se u potpunosti otpisuju.

Zalihe usluga čine direktni troškovi i indirektni troškovi nastali u vezi sa pružanjem usluga. Direktni troškovi usluga su direktni troškovi rada osoblja koje direktno učestvuje u pružanju usluga, direktni troškovi materijala i ostali direktni troškovi, kao što je angažovanje spoljnih eksperata i slično. Indirektni troškovi usluga su troškovi pomoćnog materijala, energije utrošene za pružanje usluge, amortizacija i održavanje opreme koja se koristi prilikom pružanja usluge i sl.

Zalihe robe u maloprodaji iskazuju se po prodajnoj ceni u toku godine. Na kraju obračunskog perioda vrši se svođenje vrednosti zaliha na nabavnu vrednost putem alokacije realizovane razlike u ceni i poreza na dodatu vrednost, obračunatih na prosečnoj osnovi, na vrednost zaliha u stanju na kraju godine i nabavnu vrednost prodate robe.

3.15. Finansijski instrumenti

Finansijski plasmani predstavljaju finansijska sredstva koja se prilikom početnog priznavanja mere po njihovoj nabavnoj vrednosti koja predstavlja poštnu vrednost nadoknade koja je data za njih. Troškovi transakcije se uključuju u početno merenje svih finansijskih sredstava.

Za potrebe merenja finansijskog sredstva nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva se klasifikuju u četiri kategorije:

- (a) finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja, početno priznata po fer vrednosti kroz dobit ili gubitak;
- (b) ulaganja koja se drže do roka dospeća;
- (c) zajmovi i potraživanja koji su potekli od strane društva i koji se ne drže radi trgovanja i
- (d) finansijska sredstva koja su raspoloživa za prodaju.

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Finansijska sredstva i obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Društva od momenta kada je Društvo ugovornim odredbama vezano za instrument.

Rukovodstvo vrši klasifikaciju finansijskih plasmana u momentu inicijalnog priznavanja. Klasifikacija zavisi od svrhe za koju su finansijska sredstva pribavljena.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Društvo izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Društvo ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

Finansijski instrumenti obuhvataju sledeće kategorije:

- (a) Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza;
- (b) Investicije koje se drže do dospeća;
- (c) Krediti (zajmovi) i potraživanja;
- (d) Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

3.16. **Kratkoročna potraživanja i plasmani**

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od kupaca – zavisnih i drugih povezanih pravnih lica i ostalih kupaca u zemlji i inostranstvu po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od dana činidbe, odnosno od dana bilansa.

Kratkoročna potraživanja od kupaca mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u izveštajnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti na dan bilansa preračunavaju se prema važećem srednjem kursu NBS, a kursne razlike priznaju se kao prihod ili rashod perioda.

Kratkoročni finansijski plasmani koji se ne drže radi trgovanja mere se po amortizovanoj vrednosti, ne uzimajući u obzir nameru Društava da ih drže do dospeća.

Ukoliko postoji verovatnoća da Društvo neće biti u stanju da naplati sve dospele iznose (glavnicu i kamatu) prema ugovornim uslovima za date kredite, potraživanja ili ulaganja koja se drže do dospeća koja su iskazana po amortizovanoj vrednosti, nastao je gubitak zbog obezvređivanja ili nenaplaćenih potraživanja.

Otpis kratkoročnih potraživanja i plasmana kod kojih postoji verovatnoća nenaplativosti vrši se indirektnim otpisivanjem, dok se u slučajevima kada je nemogućnost naplate izvesna i dokumentovana, otpis, u celini ili delimično, vrši direktnim otpisivanjem.

Predlog potraživanja koja se indirektno koriguju na teret rashoda tokom godine utvrđuje na kraju godine Komisija za popis obaveza i potraživanja. Kriterijumi za indirektan otpis potraživanja su:

- nelikvidnost dužnika duže od dva meseca
- veći iznos neizmirenih obaveza
- pokrenut stečaj dužnika
- ostalo po nalazu komisija

Predlog za otpis potraživanja usvaja u iznosu koji proceni Direktor Društva na osnovu saznanja koje poseduje o realnom riziku naplate svakog pojedinačnog potraživanja i predloga popisne komisije.

Nakon izvršenog popisa ranijih godina predlog popisne komisije je bio da nastavi sa radom – odnosno da se neprekidno vrši procena realnosti potraživanja svakog kupca pojedinačno, te je kao posledica svakodnevne procene u toku ranijih godina kao i u toku 2022. godine po osnovu predloga zaposlenih angažovanih na tom poslu i odluka direktora došlo do otpisa potraživanja prema realnim podacima- prestanak rada, blokada u APR-u i sl ili ispravke vrednosti istih.

Pri tom je nakon donošenja odluke o tome šta od potraživanja ide na direktan otpis a šta na ispravku vrednosti potraživanja utvrđeno koja se od potraživanja mogu priznati u poreskom bilansu a za koja se još uvek nije ostvarili uslovi iz člana 16 Zakona o porezu na dobit.

Pravilnom procenom i neprekidnim angažovanjem sumnjiva i sporna potraživanja su svedena na minimum i ostvaren je cilj da se svako potraživanje naplati bar u roku od 30 dana svugde gde god je to moguće.

3.17. **Gotovinski instrumenti i gotovina**

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju sredstva na računima kod banaka i gotovinu u blagajni.

3.18. **Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva**

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Društvo ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze, ali ne i kada će doći do izvršenja obaveze.

Rezervisanja za otpremnine po osnovu odlaska u penziju i jubilarne nagrade se odmeravaju po sadašnjoj vrednosti očekivanih budućih odliva primenom diskontne stope koja odražava kamatu na visokokvalitetne hartije od vrednosti koje su iskazane u valuti u kojoj će obaveze za penzije biti plaćene. Za obračun rezervisanja otpremnine po osnovu odlaska u penziju i jubilarne nagrade Društvo angažuje ovlašćenog aktuara.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima, ali se obelodanjuju u napomenama uz finansijske izveštaje, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Društvo ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima već ih obelodanjuje u napomenama uz finansijske izveštaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

3.19. Naknade zaposlenima

3.19.1. Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Društvo je obavezno da uplaćuje obavezne doprinose državnom fondu za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Društvo ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Društvo nije u obavezi da zaposlenima nakon odlaska u penziju isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu penzionog fonda Republike Srbije. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

3.19.2. Obaveze po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada

U skladu sa Zakonom o radu i važećih akata Društva je u obavezi da isplati otpremninu prilikom odlaska u penziju u visini dve prosečne zarade u Republici Srbiji prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa za statistiku.

Pored toga, Društvo je u obavezi da isplati i jubilarne nagrade u iznosu od jedne do tri minimalne zarade prema zadnjem objavljenom podatku u Republici. Broj mesečnih zarada za jubilarne nagrade određuje se na osnovu broja godina koje je zaposleni proveo u Društvu i na osnovu važećih akata Društva.

Obračun i iskazivanje dugoročnih obaveza po osnovu otpremnina i jubilarnih nagrada izvršeno je korišćenjem metoda sadašnje vrednosti budućih očekivanih isplata, na osnovu obračuna aktuar.

3.19.3. Učešće u dobiti zaposlenih

Društvo priznaje obaveze i trošak za učešće u dobiti zaposlenih u skladu sa odlukom Nadzornog odbora Društva i finansijskim mogućnostima Društva.

3.20. Porez na dobitak

3.20.1. Tekući porez

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica. Porez na dobit obračunat je po stopi od 15% na poresku osnovicu koja je prikazana u poreskom bilansu, nakon umanjenja za iskorišćene poreske kredite. Oporeziva osnovica uključuje dobitak iskazan u bilansu uspeha, koji je korigovan u skladu sa poreskim propisima Republike Srbije.

3.20.2. Odloženi porez

Odloženi porez na dobitak se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva priznaju se za odbitne privremene razlike i za efekte prenetog gubitka i neiskorišćenih poreskih kredita iz prethodnih perioda do nivoa do kojeg je verovatno da će postojati buduću oporezivu dobit na teret kojih se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak perioda.

3.21. Pravična (fer) vrednost

Poslovna politika Društva je da obelodani informacije o pravičnoj vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti. U Republici Srbiji ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procenu rizika i u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši ispravku vrednosti.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Društvo je u svom redovnom poslovanju u različitom obimu izloženo određenim finansijskim rizicima i to:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik (koji obuhvata rizik od promene kursa stranih valuta, rizik od promene kamatnih stopa i rizik od promene cena) i
- rizik likvidnosti.

Upravljanje rizicima u Društvu je usmereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta.

4.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik da će jedna strana u finansijskom instrumentu, neispunjenjem svoje obaveze, prouzrokovati finansijski gubitak druge strane.

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica i preuzetih obaveza.

4.2. Tržišni rizik

Rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih cena. Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- rizika kamatne stope i
- drugih rizika od promene cene.

4.2.1. Rizik od promene kursa stranih valuta

Valutni rizik je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznog kursa.

Valutni rizik (ili rizik od kursnih promena) se javlja kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja nije funkcionalna valuta u kojoj su oni odmereni.

4.2.2. Rizik od promene kamatnih stopa

Rizik od promene kamatnih stopa je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati usled promena tržišnih kamatnih stopa.

Rizik od kamatne stope se javlja kod kamatonosnih finansijskih instrumenata priznatih u bilansu stanja (na primer, krediti i potraživanja i emitovani dužnički instrumenti) i kod nekih finansijskih instrumenata koji nisu priznati u bilansu stanja (na primer, nekim obavezama po kreditima).

4.2.3. Rizik od promene cena

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju od rizika kamatne stope ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

Rizik od promene cena se javlja kod finansijskih instrumenata zbog promena, na primer, cena robe ili cena kapitala.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća u izmirivanju obaveza povezanih sa finansijskim obavezama.

5. BILANS USPEHA

5.1. POSLOVNI PRIHODI

Poslovni prihodi nastali u toku 2023.godine su prikazani u sledećoj tabeli:

Poslovni prihodi	2023	2022
Prihodi od prodaje robe	5813	42558
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	36874	35717
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga INO	828	700
Prihodi od aktiviranja učinaka i robe		1
Smanjenje vrednosti zaliha gotovih proizvoda		6
Prihodi od donacija		71
Drugi poslovni prihodi	41554	36647
Ukupno	85069	115688

5.1.1. Poslovni prihodi – prihodi od prodaje robe

Prihodi od prodaje robe obuhvataju sledeće stavke:

Prihodi od prodaje robe	2023	2022
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu na veliko	5813	42404
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu na malo		39
Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu kafic		115
Ukupno	5813	42558

Za razliku od ranijih godina kada je prihod od prodaje robe ima razuđenu strukturu i prodaja je vršena po više različitih osnova, u 2023.godini je prodaja robe bila samo u veleprodaji i to isključivo kao ugovorna obaveza sa klijentom s kojim je već ranije potpisan ugovor.

5.1.2. Poslovni prihodi – Prihodi od prodaje proizvoda i usluga

Prihodi od prodaje proizvoda i usluga obuhvataju sledeće stavke:

Prihodi od prodaje proizvoda i usluga	2023	2022
Prihodi od prodaje gotovih i poluproizvoda proizvoda na domaćem tržištu		315
Prihodi od prodaje rezervnih delova na domaćem tržištu	14	31
Prihodi - kuhinja/ketring		57
Prihodi - teretana / zakup sale za sastanke	2595	1813
Prihodi od prodaje usluga na domaćem tržištu	34265	33501
Ukupno	36874	35717

Prikaz strukture prihoda od prodaje proizvoda i usluga u toku 2023.godine pokazuje da nije bilo prodaje gotovih proizvoda i usluga kuhinje – kateringa, jer je proizvodnja privremeno obustavljena kao i rad kuhinje i kafića, jer su izdati novom zakupcu zajedno sa opremom.

Primećuje se porast prihoda pre svega od teretane ali i dalji porast prihoda od usluga, koji se pre svega odnose na usluge koje pružamo zakupcima poslovnog prostora.

U donjoj tabeli se vidi i porast prihoda od prodaje pre svega usluga prema klijentima u inostranstvu.

Prihodi od prodaje proizvoda i usluga u inostranstvu	2023	2022
Prihodi od prodaje proizvoda i usluga INO	828	700
Ukupno	828	700

5.1.3. Poslovni prihodi – ostali poslovni prihodi

Poslovni prihodi – ostali poslovni prihodi	2023	2022
Prihodi od donacija		71
Drugi poslovni prihodi – prihodi od zakupa	41554	36647
Ukupno	41554	36718

Drugi poslovni prihodi u 2023.godini obuhvataju samo prihode od zakupa.

Prihod od zakupa je povećan u 2023.godine – povećan je broj zakupaca u prostoru za izdavanje koji je u vlasništvu Društva i cene zakupa su promenjene zbog porasta troškova.

Drugi poslovni prihodi obuhvataju sledeće stavke:

	2023	2022
Prihod od zakupa	41554	34380
Poslovni prihod ne fakturisan u tekućoj godini	0	2267
Ukupno	41554	36647

5.2. POSLOVNI RASHODI

Poslovni rashodi u toku 2023.godine su prikazani u sledećoj tabeli:

Poslovni rashodi	2023	2022
Nabavna vrednost prodate robe	1517	35198
Troškovi materijala i goriva i energije	12320	10603
Troškovi zarada naknada i ostalih ličnih primanja	15377	15004
Troškovi proizvodnih usluga	28952	21820
Troškovi amortizacije	7332	7423
Troškovi dugoročnih rezervisanja		249
Nematerijalni troškovi	3139	4829
Rashodi od usklađivanja vrednosti imovine		3
Ukupno	68637	95129

5.2.1. Poslovni rashodi – nabavna vrednost prodate robe

Nabavna vrednost prodate robe obuvata sledeće stavke:

Nabavna vrednost prodate robe	2023	2022
Nabavnu vrednost prodate robe na veliko	1517	35198
Nabavnu vrednost prodate robe na malo i u kaficu		-1
Ukupno	1517	35197

Smanjenje poslovnih prihoda po osnovu prodaje robe smanjilo je i nabavnu vrednost prodate robe, što se jasno vidi iz gornje tabele.

5.2.2. Poslovni rashodi – Troškovi materijala i goriva i energije

Troškovi materijala, goriva i energije obuhvataju sledeće stavke:

Troškovi osnovnog materijala	2023	2022
Troškovi materijala	3379	1698
Ukupno	3379	1698

Troškovi ostalog materijala i goriva i energije	2023	2022
Troškovi rezervnih delova i sitnog inventara	10	19
Troškovi ostalog materijala	2794	2647
Troškovi goriva	1345	1613
Troškovi grejanja i vode	704	931
Troškovi električne energije	4088	3695
Ukupno	8941	8905

Troškovi materijala za proizvodnju su smanjeni dok je najveći porast kod troškova električne energije usled porasta cene industrijske struje po KW/h kao i kod troškova ostalog materijalajer se odnosi na čišćenje zgrade.

5.2.3. Poslovni rashodi - Troškovi zarada naknada i ostali lični rashodi

Troškovi zarada naknada i ostali lični rashodi obuhvataju sledeće stavke:

Troškovi zarada i naknada zarada	2023	2022
Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	11942	11733
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	1873	1886
Troškovi naknade ugovor o delu	0	75
Troškovi na osnovu povremenih/privremenih poslova	0	0
Ostali lični rashodi i naknade	1562	1310
Ukupno	15377	15004

Rashodi po osnovu zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda su na sličnom nivou kao i 2022.godine, iako je broj zaposlenih u toku 2023.godine smanjen, što znači da je zarada porasla u skladu sa porstom troškova potrošačke korpe.

5.2.4. Troškovi proizvodnih usluga

Troškovi proizvodnih usluga obuhvataju sledeće stavke:

Troškovi proizvodnih usluga	2023	2022
Troškovi usluga na izradi učinaka	21258	14816
Troškovi transportnih usluga	2236	2312
Troškovi usluga održavanja	2111	2032
Troškovi zakupnina	1009	888
Troškovi ostalih usluga	2338	1772
Ukupno	28952	21820

5.2.5. Troškovi amortizacije i troškovi rezervisanja

Troškovi amortizacije

Troškovi amortizacije u iznosu od 7332 hiljade dinara (u 2022. godini RSD 7423) odnose se na amortizaciju nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme.

U 2023.godini nije bilo rekonstrukcije i adaptacije postojećih objekata niti nabavke nove opreme, osim jedne klime. Odrađena je knjigovodstvena i poreska amortizacija na dan 31.12.2023.godine za imovinu Društva, kao i za vozilo koje uzeto u lizing.

Troškovi rezervisanja

Troškovi rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade su utvrđeni na osnovu procene ovlašćenog akutera u 2023.godini kao i ranijih godina.

Prilog obračuna u prilogu:

Troškovi dugoročnih rezervisanja	2023	2022
Dugoročna rezeevisanja naknade zaposlenih – otpremnine za odlazak u penziju		
Dugoročna rezeevisanja naknade zaposlenih - otpremnine tehnološki višak		249
Dugoročna rezeevisanja naknade zaposlenih - jubilarne nagrade		0
Ukupno	0	249

Na osnovu postojećih podataka ovlašćeni aktuar je utvrdio da u toku 2023.godine nije bilo troškova rezervisanja, već prihoda po osnovu ukidanja postojećih rezervisanja.

5.2.6. Nematerijalni troškovi

Nematerijalni troškovi obuhvataju sledeće stavke:

Nematerijalni troškovi	2023	2022
Troškovi neproizvodnih usluga	230	140
Troškovi reprezentacije i marketinga	686	881
Troškovi premija osiguranja	474	578
Troškovi platnog prometa	472	392
Troškovi članarina		50
Troškovi poreza	957	2424
Ostali nematerijalni troškovi	320	363
Ukupno	3139	4828

U toku 2023.godine nematerijalni troškovi su smanjeni u odnosu na 2022.godinu, posebno u delu troškovi poreza jer smo sada redovno knjižili zaduženja za porez na imovinu Društva. Ostale kategorije iz ove grupe su na donekle na istom nivou kao i 2022.godine.

5.3. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI

5.3.1. Finansijski prihodi

Finansijski prihodi obuhvataju sledeće stavke:

Finansijski prihodi	2023	2022
Prihodi od kamata	114	
Pozitivne kursne razlike	36	23
Prihodi po osnovu efekata valutne klauzule		
Ostali finansijski prihodi	90	90
Ukupno	240	113

5.3.2. Finansijski rashodi

Finansijski rashodi obuhvataju sledeće stavke:

Finansijski rashodi	2023	2022
Rashodi kamata	2015	2643
Negativne kursne razlike	130	71
Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule		
Ostali finansijski rashodi		
Ukupno	2145	2714

5.4. OSTALI PRIHODI i OSTALI RASHODI

5.4.1. Ostali prihodi

Ostali prihodi obuhvataju sledeće stavke:

Ostali prihodi	2023	2022
Dobici od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	27	1288
Naplaćena otpisana potraživanja	12	6
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja - sudski sporovi		
Prihodi od ukidanja dugoročnih rezervisanja - aktuarski obračun	938	108
Ukupno	977	1402

Ostali prihodi u toku 2023.godine su smanjeni u odnosu na 2022.godinu.

Na osnovu akturskog obračuna ovlašćenog aktuara izvršeno je ukidanje rezervisanja u iznosu od 938 hiljada dinara jer je veći broj zaposlenih otišao u toku 2023.godine, tako da broj zaposlenih za obračun smanjen. Akturski obračun je uradio ovlašćeni aktuar.

5.4.2. Ostali rashodi

Ostali rashodi obuhvataju sledeće stavke:

Ostali rashodi	2023	2022
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	5	4645
Troškovi otpisa osnovnih sredstava		2450
Ostali nepomenuti rashodi		0
Ukupno	5	7095

5.5. DOBIT PRE OPOREZIVANJA, PORESKI RASHODI I PRIHODI PERIODA I DOBIT NAKON OPOREZIVANJA

Obračun poreza na dobit vrši se po stopi od 15% u skladu sa poreskim propisima. Utvrđena dobit za 2023.godinu je bila u iznosu od 15.283.627 dinara.

Pojedine pozicije prihoda i rashoda su uskladjene sa zakonskim propisima odnosno - priznaju u poreskom bilansu ili se ne priznaju. Gore navedena dobit je uvećana za

- troškove koji nisu dokumentovani u iznosu od 788.796 dinara
- obračunate i plaćene kamate po osnovu kašnjenja pri plaćanju obaveza Poreskoj upravi u iznosu od 334.769 dinara,
- rezervisanja po aktuarskom obračunu za otpremnine u iznosu od 1.290.513 dinara
- knjigovodstvenu amortizaciju u iznosu od 7.332.345 dinara
- ispravku vrednosti potraživanja koja se ne priznaje u poreskom bilansu u iznosu od 519.906 dinara
- troškove reperzentacije iznad zakonski dozvoljene vrednosti u iznosu od 101.046
- javne dažbine obračunate, a neplaćene u 2023.godini u iznosu od 204.897 dinara
- rezervisanja za jubilarne nagrade zaposlenih po aktuarskom obračunu u iznosu od 199.945 dinara

a zatim je umanjena za

- za isplaćene otpremnine koje su u 2022.godini uvećale poresku osnovicu u iznosu od 228.456 dinara
- poresku amortizaciju u iznosu od 6.502.951 dinara
- za ukinuta rezervisanja prema aktuarskom obračunu u iznosu od 937.283 dinara
- za ukinute rezervacije u iznosu od 52.550 dinara
- javne dadžbine isplaćene u 2023.godini u iznosu od 2.199.174 dinara

Za ovako formiranu poresku osnovicu u iznosu od 16.135.429 dinara, primenom stope od 15% dobijena je obaveza za dobit po poreskom bilansu u iznosu od 2.420.314 dinara i umanjena na osnovu plaćanja u toku 2023.godine akontacije za iznos od 2.340.720 dinara. Znači za porez na dobit za 2023.godinu u poreskom bilansu obaveza za plaćanje je u iznosu od 79.594 dinara.

Odrađena je studija transfernih cena za 2023.godinu od strane ovlašćenog revizora i utvrđena je ne postoji korekcija te da nije bilo potrebno usklađivanje prihoda od kamata sa principom „van dohvata ruke“.

6. BILANS STANJA

6.1. STALNA IMOVINA

U toku 2018.godine je počela adaptacija i rekonstrukcija građevinskog objekta koji je u vlasništvu Društva i nije bila završena do kraja godine. U martu 2019.godine je objekat stavljen u funkciju i dobio je upotrebnu dozvolu. Amortizacija je radjena za period od 01.04.2019.godine do 31.12.2019.godine za zgradu a za opremu u zavisnosti od trenutka nabavke jer je ista nabavljena u toku godine. Deo nabavke opreme je izvršen u toku 2018.godine i aktiviran u toku 2019.godine te je za njega uredjena poreska amortizacija po starim pravilima a za opremu nabavljenu u toku 2019.godine i stavljen u upotrebu 2019.godine poreska amortizacija je odrađena po novim pravilima. Dalja rekonstrukcija je nastavljena u 2021.godini, dok u toku 2022.godine i 2023.godine nije bilo aktivnosti u ovom pravcu.

Oprema koja nije u upotrebi i bez vrednosti finansijske i upotrebne je isknjižena iz baze u ranijem periodu.

Deo opreme i jedan od nekretnina u vlasništvu Društva nisu dobile upotrebnu dozvolu, te se još uvek vode kao nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi u iznosu od 12.814 hiljada dinara.

Stalna imovina	2023	2022
Nematerijalna ulaganja - softver		11
Gradjevinski objekti	78084	80680
Postrojenja i oprema	16820	21397
Postrojenja i oprema u pripremi	12814	12815
Ostala oprema	6	17
Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja	47360	1497
Ukupno	155084	116417

6.1.1. Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja

Na kraju 2023.godine popisom kratkoročnih potraživanja i plasmana utvrđeno je da nije izvršen povrat poverioca te je komisija predložila da se izvrši prenos na konto dugoročna potraživanja jer je pošlo više od godine za izmirenje direktoru koji je doneo odluku o preknjiženju.

Dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja	2023	2022
Dugoročni finansijski plasmani	1497	1497
Dugoročna potraživanja	45863	43627
Ukupno	47360	45124

Oktoobra 2020.godine je sklopljen ugovor sa S-rentom za zakup putničkog vozila na 48 meseci. Kao garancija je izvršena uplata od 1.496.925,79 dinara koja će biti vraćena nakon isteka zakupa i knjižena je na konto ostali dugoročni finansijski plasmani.

6.2. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA

Odložena poreska sredstva u iznosu od 7.860.992 dinara, obuhvataju iznose poreza iz dobiti koji mogu da se povrate u narednim periodima po osnovu odbitnih privremenih razlika, neiskorišćenih poreskih gubitaka i kredita. Priznaju se u meri u kojoj je verovatno da će budući oporezivi dobitak biti ostvaren.

Odložena poreska sredstva su obračunata po osnovu razlike između poreske i knjigovodstvene amortizacije, po osnovu neisplaćenih, a obračunatih javnih dadžbina, neisplaćenih, a obračunatih ostalih primanja zaposlenih i po osnovu rezervisanja za otpremnine radnicima.

6.3. ZALIHE

Zalihe	2023	2022
Materijal, rezervni delovi i alat i inventar	0	0
Gotovi proizvodi	0	0
Roba	9801	10420
Dati avansi	2298	2910
Ukupno	12099	13330

6.4. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

Potraživanja po osnovu prodaje	2023	2022
Kupci – matična i zavisna pravna lica	36	37
Kupci u zemlji	61574	62508
Kupci u inostranstvu	1476	1346
Sporna potraživanja	-537	-604
Ukupno	62549	63287

S najvećim brojem kupaca izvršeno je usaglašenje na dan 31.12.2023.godine.

Sa najvećim dužnikom MD Gradnja transport inženjering je u toku 2023.godine nije izvršeno usaglašenje, ali nije ni utužen. Njegov dug je iz ranijeg perioda i nije obezvređen, jer je dužnik bio u procesu UPPR-a, a zatim je ušao u stečajni postupak u decembru 2018.godine.

Sagledavajući celokupan status gore navedenog dužnika – utvrđeno je da nakon pokretanja stečajnog postupka za stečajnog dužnika proglašen bankrot i da još uvek sud nije doneo relevantnu odluku o prodaji imovine stečajnog dužnika i naplate potraživanja. Stečajni upravnik je priznao deo potraživanja Društva.

Napominjemo da je kod kupaca izvršeno obzvređenje potraživanja iako su starija jer postoje pokazatelji da će biti moguće naplatiti potraživanja koja su starija od 60 dana i bez korišćenja zakonskih mogućnosti – utuženje izvršenje i sl kao i otpis nenaplaćenih.

6.5. OSTALA KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

Druga potraživanja	2023	2022
Potraživanja za kamatu	0	0
Potraživanja od zaposlenih	488	501
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	668	668
Ostala potraživanja	0	0
Ukupno	1156	1169

Podatak o usklađenju s Poreskom upravom ne postoji za više plaćene obaveze u 2023.godini.

6.6. GOTOVINA

Najveća saradnja je ostvarena sa Bancom Intesa i OTP bankom. Kod deviznih računa je vršeno uskladjivanje stanja na računima po srednjem kursu Narodne banke na dan 31.12.2023.godine. Stanje na računima je uskladjeno sa Izvodima otvorenih stavki banaka na dan 31.12.2023.godine.

6.7. OSNOVNI KAPITAL

Osnovni kapital obuhvata privatni kapital 100 % u iznosu od 56.727 hiljada dinara u 2023.godini.

Izvršeno je usaglašavanje sa Agencijom za privredne registre. Udeli društva sa ograničenom odgovornošću obuhvataju udele svakog člana društva u osnovnom kapitalu u skladu sa aktom o osnivanju društva.

Nije bilo promena u toku 2023.godine.

6.8. NERASPOREĐENI DOBITAK

Neraspoređeni dobitak odnosi se na:

Neraspoređena dobit	2023	2022
Neraspoređeni dobitak ranijih godina	60845	51223
Nije doneta odluka o raspodeli dela neraspoređene dobiti		
Neraspoređeni dobitak tekuće godine	12796	9622
Ukupno	73641	60845

Nije doneta odluka o raspodeli neraspoređene dobiti.

6.9. DUGOROČNA REZERVISANJA

Dugoročna rezervisanja se priznaju kada:

- društvo ima obavezu (pravnu ili stvarnu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja;
- je verovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske koristi biti potreban za izmirenje obaveze; i
- iznos obaveze može pouzdano da se izmeri.

Dugoročna rezervisanja obuhvataju:

Naziv	Iznos RSD
Dugoročna rezervisanja naknade zaposlenih – otpremnine za odlazak u penziju	1.062.057
Dugoročna rezervisanja naknade zaposlenih - jubilarne nagrade	199.945
Troškove rezervisanja za sudske sporove	435.473

Za utvrđivanje rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih korišćena je aktuarska procena ovlašćenog aktuara. I po osnovu procene izvršeno je ukidanje rezervisanja za naknade zaposlenih – otpremnine za odlazak u penziju i za jubilarne nagrade, jer je u toku 2023.godine broj zaposlenih smanjen.

6.10. DUGOROČNI KREDITI, ZAJMOVI I OBAVEZE PO OSNOVU LIZINGA U ZEMLJI

U toku 2020.godine Republika Srbija je da bi pomogla realizaciju poslovnih aktivnosti privrednih subjekata u zemlji omogućila apliciranje kod Fonda za razvoj Republike Srbije za kredite za tekuću likvidnost pod povoljnim uslovima i sa niskom kamatnom stopom. Društvo je apliciralo za ovaj kredit i to u iznosu od 9.900.000,00 dinara.

Kredit je dugoročni na 36 meseci sa grejs periodom od 12 meseci i kamatnom stopom od 1% na godinšnjem nivou. Dugoročni kredit prema Fondu za razvoj Republike Srbije Društvo otplaćuje redovno prema planu otplate kredita. Na dan 31.12.2022.godine obaveza po ovom osnovu je bila 2.004 hiljade dinara i on je u potpunosti isplaćen u toku 2023.godine.

Pored ovog dugoročnog kredita od Fonda za razvoj popisom je utvrđeno da nije izvršen povrat kratkoročnog kredita uzetog od povezanih pravih lica i da je duže od jedne godine na kontu kratkoročne obaveze po kreditima. Dat je nalog za preknjiženje na dugoročne obaveze radi lakšeg praćenja u iznos u od 1.860 hiljade dinara.

Oktobra 2020.godine je sklopljen ugovor sa S-rentom za zakup putničkog vozila na 48 meseci. Kao garancija je izvršena uplata od 1.496.925,79 dinara koja će biti vraćena nakon isteka zakupa.

Ostatak obaveze je knjižen kao dugoročna obaveza jer se treba isplatiti u narednih 47 meseci. Isplata obaveze je počela od novembra 2021.godine kada je i aktivirano vozilo za potrebe Društva.

Na dan 31.12.2023.godine je izvršena amortizacija i obaveza po osnovu lizinga za auto je bila 1.080 hiljade dinara.

6.11. DUGOROČNI KREDITI, ZAJMOVI I OBAVEZE PO OSNOVU LIZINGA U INOSTRANSTVU

U toku 2018.godine Društvo je za potrebe rekonstrukcije i adaptacije zgrade apliciralo za dugoročni kredit u inostranstvu na iznos od 600.000 Eur.

Kredit je dugoročan na 72 meseci sa grejs periodom od 18 meseci i sa kamatnom stopom od 6,6% na godišnjem nivou. Stanje na dan 31.12.2023.godine je bilo 113.944,34 Eura uvećano za dug iz decembra 2023 u iznosu od 6000 eur po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan 31.12.2023.godine od 117,1737 dinara za 1 Eur iznosi u dinarima 14.057 hiljade dinara.

Dugoročni kredit prema banci u inostranstvu Društvo otplaćuje redovno prema planu otplate kredita.

6.12. OSTALE KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE

	2023	2022
Kratkoročni krediti od matičnih i zavisnih pravnih lica	3700	0
Kratkoročni krediti i zajmovi u zemlji	0	6060
Deo dugoročnog kredita koji dospeva do godine dana		
Ostale kratkoročne finansijske obaveze	32615	32615
Ukupno	36315	38675

U toku 2023.godine je od ostalih povezanih pravnih lica uzete su pozajmice u iznosu od 3.700.000,00 dinara i za iste je angažovana revizorska kuća za obračun transfernih cena što je i prikazano u poreskom bilansu za 2023.godinu.

Ostale kratkoročne finansijske obaveze odnose se na pozajmicu koju je izvršio većinski vlasnik Društva pre 2023.godine.

6.13. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE I OBAVEZE IZ POSLOVANJA

Obaveze iz poslovanja	2023	2022
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	58524	57622
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica		287
Dobavljači u zemlji	41206	43704
Dobavljači u inostranstvu	1189	1209
Ukupno	100919	102822

Društvo je sa većinom dobavljača uskladilo stanje na dan 31.12.2023.godine.

6.14. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE

Obaveze Društva za zarade, naknade i ostala lična primanja radnika se odnose na zarade iz ranijih godina koje nisu isplaćene u tom periodu.

Pored ovih obaveza obuhvaćen je iznos obaveza za neisplaćene zarade, naknade i ostala lična primanja za maj i decembar 2023.godine koja su isplaćena u 2024.godini.

Najveći iznos ostalih obaveza čini obaveza prema osnivačima na osnovu uplate dodatnih udela u toku 2023.godine kao i obaveze prema zaposlenima i bivšim zaposlenim.

Ostale kratkoročne obaveze	2023	2022
Obaveze za zarade i naknade zarada koje terete troškove	43040	42950
Obaveze za porez koji tereti zarade i naknade zarada	1123	1130
Obaveze za doprinose na teret zaposlenog	2244	2266
Obaveze za doprinose na teret poslodavca	2063	2202
Obaveze za komore	226	240
Ukupno	48696	48788

Ostale obaveze	2023	2022
Obaveze po osnovu kamate	44	3
Obaveze prema zaposlenima	271	213
Ostale obaveze	1972	1932
Ukupno	2287	2148

6.15. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST I OSTALIH JAVNIH PRIHODA

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih rashoda	2023	2022
Obaveza po osnovu poreza na dodatu vrednost	951	1557
Obaveze za ostale poreze i doprinose	4	4
Obaveze za komunalnu taksu	165	160
Obaveze za porez na apsolutna pravaza korišćenje građevinskog zemljišta	205	2060
Ukupno	1325	3781

Obaveze po osnovu poreza na na dobitak	2023	2022
Obaveze po osnovu poreza na dobitak	80	1458
Ukupno	80	1458

Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge ostale javne rashode obuhvataju :

- obaveze za porez iz rezultata – ostatak za plaćanje nakon zatvaranja obaveze koja je plaćena akontaciono u toku 2023.godine u iznosu i ostao je dug koji treba platiti u toku 2024.godine
- obaveze za komunalnu taksu – ostatak obaveze za plaćanje koji nije izmiren u 2023.godini
- obaveze za za porez na apsolutna prava za korišćenje građevinskog zemljišta – dug koji nije izmiren u toku 2023.godine.

6.16. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

Obuhvataju ranije troškove nabavke – odnosno troškove koji se odnose na 2023.godinu, ali su stigli u 2024.godini i imaju datu izdavanja u 2024.godini. Ovo su uglavnom troškovi struje, vode, grejanja, telefona i sličnih usluga.

7. VANBILANSNA EVIDENCIJA

Vanbilasnu evidenciju na dan 31.12.2023.godine nemamo.

8. DEVIZNI KURSEVI

Zvanični srednji kurs NBS primenjeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u funkcionalnu valutu su bili sledeći:

	31.12.2023	31.12.2022
EUR	117,1737	117,3224
USD	105,8671	110,1515